

‘Behoeftte aan *fundamentele reflectie*’

dr. Ad Verbrugge

“Ik merk dat er bij veel mensen een grote behoefte bestaat om op een fundamentele manier na te denken over zaken die hen aan het hart gaan: hun kinderen, buurt, stad, bedrijf, werk, school, land e.d. – en dat het liefst zonder al te veel moralisme of politieke correctheid.”

We leven in woelige tijden. Europa worstelt met de vluchtelingencrisis, op veel plaatsen spelen nationalistische en religieuze sentimenten op en ieder moment kan de onrust over de euro weer losbreken. Het is duidelijk

dat de financiële crisis nog niet voorbij is, het beleid van centrale banken wordt in toenemende mate ter discussie gesteld, de pensioenen staan onder druk en in zowel de publieke als private sector ligt het ‘rendementsdenken’ onder vuur. Bovendien lijkt er sprake te zijn van een

erosie van de representatieve democratie met haar partijpolitieke structuur. Men spreekt inmiddels over een meervoudige crisis op verschillende gebieden die elkaar beïnvloeden en versterken. Tegelijkertijd zijn er technologische ontwikkelingen gaande die een ‘disruptieve’ werking hebben

op allerlei terreinen: de opkomst van ICT en robotica die traditionele verdienmodellen van veel bedrijven ontwricht of de enorme bloei van sociale media en de nieuwe vormen van zelforganisatie door consumenten en burgers.

Zulke ontwrichtende ontwikkelingen versterken de behoefte aan fundamentele reflectie: onze gangbare manier van denken lijkt te kort te schieten om te begrijpen wat er aan de hand is, een nieuwe benadering van problemen is geboden. Dan is het bij uitstek tijd voor filosofie. Daarin worden namelijk radicale vragen gesteld en nieuwe perspectieven ontwikkeld op de mens en zijn plaats in de wereld. Ik beschouw het als mijn roeping een bijdrage te leveren aan deze fundamentele reflectie op onze eigen tijd en de vragen die nu op ons afkomen. In de loop der jaren ben ik mij als filosoof dan ook steeds meer gaan toeleggen op het duiden van maatschappelijke ontwikkelingen en onderstromen – en het zoeken van antwoorden op de vraag hoe daar het beste op in te spelen.

Na mijn promotie in 1999 ben ik naast mijn academische werk aan de universiteit begonnen met het verzorgen van lezingen voor een breder publiek – ook voor de overheid en het bedrijfsleven. Teruggrijpend en voortbouwend op inzichten van verscheidene grote denkers ging ik allerlei maatschappelijke en politieke vraagstukken uitdiepen en verhelderen. Daarbij heeft ook de opkomst van Pim Fortuyn een rol gespeeld. Hoewel ik het niet eens was met al zijn opvattingen, beschouw ik hem nog steeds als een van de meest inzichtrijke en inspirerende Nederlandse politici van deze eeuw.

In 2002 ben ik aangesteld aan de Vrije Universiteit te Amsterdam voor sociale en culturele filosofie (enkele jaren geleden is daar trouwens ook filosofie van de economie bij gekomen). Daar heb ik ook een verdere invulling gegeven aan mijn maatschappelijk profiel.

In 2004 werd een uitzending van VPRO's 'Tegenlicht' gewijd aan mijn denkwereld en verscheen mijn boek 'Tijd van Onbehagen', een bundel filosofische essays over een cultuur op drift. De thema's die ik daarin aankaart variëren van zinloos geweld en het doorgeslagen marktdenken tot de grondwet van de Europese Unie en terrorisme – alles geanalyseerd vanuit een filosofisch perspectief. Vanaf dat moment ben ik ook met regelmaat artikelen gaan schrijven in landelijke kranten en opinieweekbladen.

In die periode heb ik samen met wat andere mensen het thema van 'beroepseer' op de kaart gezet in Nederland; gericht tegen de oprukkende managementcultuur, de ondoelmatigheid en bureaucratie van veel moderne organisaties. In 2006 heb ik met enkele geestverwanten de vereniging Beter Onderwijs Nederland opgericht, waarvan ik tot op de dag van vandaag voorzitter ben. De kwaliteit en de positie van de docent, de uitdijende overhead en bureaucratie, maar ook de ondermijning van vakmanschap en ambachtelijk onderwijs vormen de speerpunten van onze vereniging.

Ik merk dat er bij veel mensen een grote behoefte bestaat om op een fundamentele manier na te denken over zaken die hen aan het hart gaan: hun kinderen, buurt, stad, bedrijf, werk, school, land e.d. – en dat het liefst zonder al te veel moralisme of politieke correctheid. Het verwoorden en begrijpen wat veel mensen ergens wel aanvoelen, maar waarvoor ze niet de woorden kunnen vinden beschouw ik als een van mijn talenten.

De laatste tien jaar geef ik bij Comenius-leergangen seminars over wijsheid, zingeving en leiderschap. Sinds 2011 verzorg ik samen met Clair Polak het televisieprogramma 'Het Filosofisch Kwintet' van HUMAN. Daarnaast ben ik de laatste jaren begonnen met consultancy-werk, zowel voor de overheid als het bedrijfsleven. Het gaat daarbij vooral om complexe vraagstukken die niet meer vanuit één wetenschappelijke discipline kunnen worden beantwoord, maar die een meer integrale en normatieve analyse vereisen.

Om die reden heb ik met verscheidene collega's als Gabriel van den Brink en Govert Buijs aan de VU Centrum Ethos opgericht waarin we hedendaagse maatschappelijke transformaties vanuit een sociaal-cultureel, technologisch, economisch en filosofisch perspectief bestuderen. Sinds 2016 verzorgen we van daaruit ook een tweejarige masteropleiding Filosofie van cultuur en bestuur, die mede wordt gefinancierd vanuit het bedrijfsleven.

Ik hou ervan te spreken in het openbaar – zowel in grote als kleine groepen – en ik ben een 'leraar' in hart en ziel. Zowel in Leiden als Amsterdam had ik de eer tot beste universitaire docent te worden verkozen.

Mijn laatste boek 'Staat van Verwarring – Het offer van Liefde' verscheen in 2013. Momenteel bereid ik een boek voor over radicalisering en terrorisme, getiteld 'Schaduwen van de vrijheid'. 📖

Ad Verbrugge is filosoof, schrijver, publicist en presentator-commentator voor radio en televisie. Bekend zijn onder meer 'Het Filosofisch kwintet' en 'OBAlife bij Human' met onderwerpen over samenleving, cultuur, politiek, ethiek en wetenschap. Verbrugge neemt in Nederland een onafhankelijke en zelfstandige wijsgerige positie in waarbij hij nadrukkelijk en kritisch reflecteert over de tijdgeest. Hij werpt licht op de vaak verholde onderstromen binnen de samenleving op zowel cultureel, economisch als sociaal-maatschappelijk terrein. adverbrugge@speakersacademy.nl